

Μιά μάννα έβοτάνιζε μαζί με το παιδί της
και όλο το δασκάλευε και όλο τ' άρμηνεύει

Μ. Λελέκ., 'Επιδόρπ., 24. 'Η σημ. ήδη Βυζαντ. Βλ. 'Ιμπέρ-
και Μαργαρ., στ. 343 (έκδ. Ε. Legrand) «πολλά την δα-
σκαλέψασιν, πλείσια τζ' άναθιβάλαν». Συνών. άρμηνεύω
προμυθεύω, συμβουλεύω. 3) Διδάσκω άνάρμο-
στα, προτρέπω προς το κακόν κοιν. και Πόντ. Τσακων.
(Μέλαν. Πραστ. Τυρ. Καστάν.): 'Εδασκάλεψές 'το 'ς
την ψευτιά Μεγίστ. Κ' ή άλεπού τα δασκαλεύει τα παιδιά της
Κεφαλλ. 'Η άλεπού είχε μαζί και το άλεπονδάκι της και το
δασκάλευε Πελοπν. ('Ερμιόν.) Τουν δασκάλιφαν για να κάμ'
αυτήν τ' ζημιά Στερελλ. (Αίτωλ.) Πωός σι δασκαλεύ' για να
κάμ'ς αυτές τις biρβαδουδ'λειές δέν ξέρου (biρβαδουδ'-
λειές = έρωτοδουλειές) αυτόθ. Τ' δασκάλιφι νιά χαρά
d' κονπέλα μας, γ'ναίκα! (ένν. εις έρωτοδουλειές) Στε-
ρελλ. ('Αχυρ.) 'Αλλους τουν δασκάλιφιν Μακεδ. (Καστορ.)
Μή δασκαλεύγης έτσι το παιδί, γιατί θα το χαλάσης Σίφν.
'Ηρθενε δασκαλεμένος καλά 'Ανδρ. 'Αν δέ δασκαλεύιταν
αυτός, δέ θα έκανι του φόνου Στερελλ. (Αίτωλ.) Δασκαλεύ'κα
καλά άπόφι ιγώ! (έμαθα πράγματα πονηρά που δέν ήξερα)
Στερελλ. ('Αχυρ.) Δασκαλεύιτι ποντέ τέτοιους άνθρουπους;
(ένν. δέν κατηχεΐται εις το κακόν) Στερελλ. (Αίτωλ.) 'Εν'
έγκου τα τσεία σι τό' ιθ' έγι δασκαλέγκα πᾶσα 'ργά (πάει
στη θεία του και τον δασκαλεύει κάθε βράδυ) Τσακων. Είχε
δασκαλέψει τη γυναίκα του ν' άρχίση να ρίχνη χαλάζι τα
χαλίγια επάνω 'ς τη σκεπή του σπιτιού Α. Παπαδιαμ.,
Τά ρόδιν. άκρογιάλ., 60. Πολλοί άρχιζητιᾶνοι τα έπαιρναν
(τα σακάτικα παιδιά) μ' ενοίκιο, τα έδασκάλευαν 'ς το ψυ-
χολόγι κ' έγύριζαν έδω κ' εκεί Α. Καρκαβίτσ., Ζητιᾶν., 73.
|| Παροιμ. Δασκαλιμέν' νύφ', καλή ν' κουκυρά! (έπι γυναικός
ή όποια δέν ήτο σεξουαλικώς άψογος, αλλά μετά τον γάμον
παριστάνει την ένάρετον) Στερελλ. ('Αχυρ.) Συνών. άπα-
νω βάνω 4, κουροδίζω.

δασκαλήσια έπίρρ. Λεξ. Μπριγκ.

'Εκ του έπιθ. δασκαλήσιος.

Κατά τρόπον διδασκαλικόν. Συνών. δασκαλικά, δα-
σκαλίστικα.

δασκαλήσιος έπίθ. ένιαχ. δασκαλήσιους 'Ηπ. (Θε-
σπρωτ. Κουκούλ. κ.ά.)

'Εκ του ούς. δάσκαλος και της παραγωγ. καταλ.
-ήσιος.

'Ο άναφερόμενος ή άνήκων εις διδάσκαλον: Πρέπ' νά 'χ'ς
δασκαλήσιον μυαλό, για να τα ξέρ'ς αυτά τα πράματα 'Ηπ.
(Κουκούλ.) β) Μεταφ., σχολαστικώς έπιμεμελημένος: Κοί-
ταξι αυτό του πιδί, δασκαλήσιον γράφ'μου κάμ'! αυτόθ.
Γνέματα δασκαλήσια 'Ηπ. (Θεσπρωτ.)

δασκάλι τό, Κρήτ. ('Αμάρ. 'Αποκόρ. Μαλάκ. Μύρθ.
κ.ά.) Χίος.

'Εκ του ούς. δάσκαλος κατά τύπ. ύποκορ. Πβ. Γ.
Χατζιδ., 'Αθηνᾶ 29 (1917), Λεξικογρ. 'Αρχ., 10

Δασκαλάκι 3, τό όπ. βλ., ένθ' άν.: 'Εσκολάσανε τα
δασκάλια άπου το σκολυό κ' έρχουδαι Κρήτ. (Μαλάκ.) Τό
ρίξαν 'ς το πάλιο τα δασκάλια (πάλιο = πάλεμα, πάλη)
Κρήτ. ('Αμάρ.)

δασκαλιάτικα τά, Μακεδ. (Θεσσαλον.)

'Εκ του ούς. δάσκαλος και της παραγωγ. καταλ.

-ι άτικα <-ι άτικός, περί της όπ. βλ. Γ. Χατζιδ., 'Ε-
πιστ. 'Επετ. Πανεπ. 9 (1913), 37 κ.έξ.

'Η άμοιβή του διδασκάλου, τα διδασκτρα.

δασκαλικά έπίρρ. ένιαχ. —Λεξ. Βάιγ.

'Εκ του έπιθ. δασκαλικός. 'Η λ. ήδη εις Βλάχ.,
άλλά και εις 'Ερωτόκρ. Α 2233 (έκδ. Σ. Ξανθοδ.) «με
μαστοριά περνούσαν | δασκαλικά πορεύουντα».

Τεχνικώς, έπιδεξίως ένθ' άν. Συνών. εις λ. δασκαλή-
σι α.

δασκαλική ή, πολλαχ. δασκαλική Πόντ. ('Ιμερ. Σάντ.
κ.ά.) δεσκαλική Πόντ. (Χαλδ.)

'Εκ του άρχ. ούς. διδασκαλική.

Τό επάγγελμα του διδασκάλου πολλαχ. και Πόντ. ('Ιμερ.
Σάντ. Χαλδ. κ.ά.): Με τη δασκαλική μεγάλωσε τα πσιδιά
τον και πάντρεψε τις κόρες του κοιν. Δυό χρόνια τώρα
σπούδαζε τη δασκαλική Γ. Βλαχογιάνν., Ν. 'Εστ. 17
(1935), 118 || 'Ασμ.

'Α'έμ-μου'ώτσης το χρουσό, δώσε μου σκιά μπατσιόρες,
γιατί 'που τη δασκαλιτσή θαρώ πως τις επήρες
(σκιά = όλίγον, μπατσιόρα = χάλκινον νόμισμα, γρόσιον)
Κάρπ. Συνών. εις λ. δασκαλεία 1.

δασκαλίκι τό, κοιν. δασκαλίτσι Κως κ.ά. δασκαλίξ'
πολλαχ. βορ. ιδιωμ.

'Εκ του Βυζαντ. ούς. διδασκαλίκιον.

Δασκαλική, τό όπ. βλ., κοιν.: Τα βγάξει πέρα μιᾶ
χαρά με το δασκαλίκι κοιν. Αυτός θα γεράση 'ς το δασκα-
λίκι άπάνω 'Αθην. Δέ βγάνει ψωμί το δασκαλίκι Πελοπν.
(Γορτυν.) Παράτησεν δό δασκαλίτσιν τζαι κάμνει τον έμ-
βορο Κως. Βαρό του δασκαλίξ' Μακεδ. (Βόιον). Βαρέθ'κα
τόσα χρόνια του δασκαλίξ' 'Ηπ. (Ζαγόρ.) || Φρ. Δασκαλίξ'
φουκαρ'λίξ' (διά τον γλίσχρον μισθόν του διδασκάλου) Μα-
κεδ. Συνών. εις λ. δασκαλεία 1.

δασκαλικός έπίθ. πολλαχ. δασκαλικός Πόντ. (Σταυρ.
Τραπ. κ.ά.) δεσκαλικός Πόντ. (Χαλδ.) δασκαλικός Γ. Ψυ-
χάρ., Ταξιδ.³, 251 Ι. Δραγούμ., 'Οσοι ζωντ.², 155—Λεξ.
Βάιγ. Δημητρ. δασκαλ'κός 'Ηπ. (Κουκούλ.)

'Εκ του άρχ. έπιθ. διδασκαλικός. 'Ο τύπ. δα-
σκαλικός και εις Σομ.

Α) 'Επιθετικ. 'Ο άνήκων ή άρμόζων εις διδάσκαλον πολ-
λαχ. και Πόντ. (Σταυρ. Τραπ. Χαλδ.): Τα δασκαλικά τα δου-
λειάς (αί εργασίαι του διδασκάλου) Τραπ. Δασκαλ'κό γράφ'-
μον κι δέ θανά'νι καλό; 'Ηπ. (Κουκούλ.) Ξεροκεφαλιά δα-
σκαλική χαρακτηρίζει την έπιμονή μας και την προσήλωσή
μας 'ς το παλιό εκπαιδευτικό σύστημα Σ. Ραμᾶ, Τα παλιά
και τα καινούργ., 151. Με ... παπαγαλισμό ξερωᾶν και κου-
φιων πατριωτικῶν λόγων και σαχλοτραγουδιῶν δασκαλικῶν
Ι. Δραγούμ., ένθ' άν. || 'Ασμ.

Σοφίτσα μου, πουλλίτσα μου, | μικρέσσα δασκαλίτσα μ',
τα γράμματά σ' δασκαλικά, | τα λόγια σ' εν' τδεχέλ'κα
(τδεχέλ'κα = άπερίσκεπτα, παιδικά) Σταυρ.

Β) Ούς. κατ' ούδ. γένος. 1) 'Ο διδάσκαλος ειρων. Κρήτ.
β) 'Ο μαθητής Κρήτ. γ) 'Ο μικρός βοηθός ψάλτου Θράκ.
('Αδριανούπ.) Κρήτ.: 'Ασμ.

'Ιννιά 'κκλησιές άσήμαναν, τα μοναστήρια ψάλλουν
κι τα μικρά δασκαλικά λένουν το Κύριε 'λέησον
'Αδριανούπ.

Παππᾶς τὴν εἶδε κ' ἔσφαλε, διὰ οὗ κ' ἐπαρπῆρε
καὶ τὰ μικρὰ δασκαλικά τὸ Κύριε 'λέησο σφάλαι

Κρήτ. 2) Κατὰ πληθ., α) ἡ ὑπὸ τῶν διδασκάλων διδασκομένη γλῶσσα, ἡ σχολαστικὴ καθαρεύουσα I. Ψυχάρ., ἐνθ' ἄν.: Κάπου κάπου-μέσα σὲ χίλιους ἀνθρώπους βρίσκεις μισὸ ἀνθρώπο πού σιχάθηκε τὰ δασκάλικα καὶ διηρᾷ ν' ἀκούσῃ γλῶσσα δική του, β) ἡ ἀμοιβὴ τοῦ διδασκάλου "Ηπ. (Χιμάρ.)

δασκαλίκος ὁ, ἀμάρτ. δασκαλίκος Πόντ. (Τραπ.)
'Εκ τοῦ οὗς. δάσκαλος κατὰ τύπ. ὑποκορ.
Δασκαλάκι I, τὸ ὅπ. βλ.

δασκαλισμός ὁ, Κ. Παλαμ., Γράμμ. I, 198 Σ. Ραμᾶ,
Οἱ λοξ. στρατοκ., 11 —Λεξ. Πρω. Δημητρ.

'Εκ τοῦ οὗς. δάσκαλος καὶ τῆς παραγωγ. καταλ.
-ισμός.

Σχολαστικισμός, ἐξεζητημένος ἀρχαϊσμός ἐν τῷ λόγῳ
ἐνθ' ἄν.: Θέατρο ρουφημένο ἀπὸ τὴ ρουτίνα καὶ σαβανωμένο
ἀπὸ τὸ δασκαλισμὸ Κ. Παλαμ., ἐνθ' ἄν. Τὸ κακὸ δηλαδὴ
πού πάθαμε τότε ἡδύνατο νὰ χρησιμεύσῃ γιὰ τὴ θεραπεία
μας ἀπὸ τὸ ἄλλο κακὸ, τὸν δασκαλισμὸ, πού μᾶς ἔφερε 'ς
τὸν πόλεμο Σ. Ραμᾶ, ἐνθ' ἄν.

δασκαλίστικα ἐπίρρ. πολλαχ.

'Εκ τοῦ ἐπίθ. δασκαλίστικος.

Κατὰ τρόπον διδασκαλικόν, σχολαστικόν πολλαχ.: Μὴ
μᾶς τὰ λὲς τόσο δασκαλίστικα 'Αθῆν. Συνών. εἰς λ. δα-
σκαλήσια.

δασκαλίστικος ἐπίθ. πολλαχ.

'Εκ τοῦ οὗς. δάσκαλος καὶ τῆς παραγωγ. καταλ.
-ίστικος.

1) 'Ο ἀνήκων ἢ ἀρμόζων εἰς διδάσκαλον, ὁ σχολαστικὸς
πολλαχ.: "Εχει ὕψος δασκαλίστικο 'Αθῆν. Τί μᾶς ἀραδιά-
ξεις αὐτὲς τίς δασκαλίστικες κουβέντες; αὐτόθ. 2) Οὐδ.
πληθ. ὡς οὗς., ὁ ἐξεζητημένος λόγος εἰς ὕψος ἀρχαῖζον
Πελοπ. (Βερεστ. Γαργαλ. κ.ά.): Δὲν ἀφίνετε τὰ δασκα-
λίστικα καὶ νὰ μιλήσετε τὴ γλῶσσα τῆς μάνας σας; Γαρ-
γαλ.

δασκαλίτικος ἐπίθ. ἐνιαχ. δασκαλίτ'κους "Ηπ. (Κου-
κούλ.)

'Εκ τοῦ οὗς. δάσκαλος καὶ τῆς παραγωγ. καταλ.
-ίτικος.

Δασκαλίςτικος I, τὸ ὅπ. βλ., ἐνθ' ἄν.: Τέτεια δια-
γούγη δασκαλίτ'κ' δὲν καρτιρούσαμεν ἀπ' αὐτόν "Ηπ. (Κου-
κούλ.)

δασκαλίτσα ἡ, κοιν. δασκαλίτσα Πόντ. (Σταυρ.) για-
σκαλίτσα Καππ. ('Αραβάν. Γούρτον.)

'Εκ τοῦ οὗς. δάσκαλος καὶ τῆς παραγωγ. καταλ.
-ίτσα.

'Η μικρὰ τὴν ἡλικίαν ἢ τὸ σῶμα διδασκάλισσα κοιν. καὶ
Καππ. ('Αραβάν. Γούρτον.) Πόντ. (Σταυρ.): Καίνουργιο προ-
σωπικὸ μᾶς ἦρθε φέτος 'ς τὸ σχολεῖο εἶναι καὶ μιὰ δασκα-
λίτσα χαριτωμένη κοιν. 'Ηρθε μιὰ δασκαλίτσα 'ς τὸ scho-
λεῖο καὶ δὲν τὴν ἀκοῦσι τὰ παιδιὰ καθόλου Πελοπ. (Κίτ.
Μάν.) "Εγινε κ' εὐτόνγη μιὰ δασκαλίτσα καὶ μᾶς κάνει τὴ
μεγάλη (σπωπτικῶς) Πελοπ. (Γαργαλ.) 'Η δασκαλίτσα

τῆς κοπελιτουδίτσας ἡγάπαν δὸν ἀφέντην δῆς 'Αστου. ||
'Ασμ.

Σοφίτσα μου, πουλλίτσα μου, μικρέσσα δασκαλίτσα μ',
ὁ πρόσωπό σ' ἄσπρο χαρτίν, ψιλὰ-ψιλὰ γραμμένον
Σταυρ.

***δασκαλίτσης** ὁ, διασκαλίτσης Πόντ. (Οἶν.) δασκα-
λίτσης Πόντ. (Κάρς) δασκαλίτσης Πόντ. (Σάντ.) δεσκαλίτσης
Πόντ. (Χαλδ.) δασκαλίτσης "Ηπ. (Κουκούλ.)

'Εκ τοῦ οὗς. δάσκαλος καὶ τῆς παραγωγ. καταλ.
-ίτσης. Διὰ τὸν τύπ. δασκαλίτσης πβ. ἀγορεύ-
-ίτσης.

'Ο μικρὸς τὴν ἡλικίαν ἢ τὸ δέμας διδάσκαλος ἐνθ' ἄν.:
Τέττους δασκαλίτσης πού 'ν' αὐτός, πού νὰ τοὺν ἔχουν
φόβου τὰ πιδιά; "Ηπ. (Κουκούλ.) "Ε, θὰ βρῇ καὶ αὐτὴ κἄναι
δασκαλίτσης νὰ παντριφτῇ αὐτόθ.

δασκαλοαναθρεμμένος ἐπίθ. Σ. Ραμᾶ, Τὰ παλιά
καὶ καινούργ., 16.

'Εκ τοῦ οὗς. δάσκαλος καὶ τῆς μετοχ. ἀναθρεμ-
μένος τοῦ ρ. ἀναθρέφω.

Πεπαιδευμένος, μορφωθεὶς ὑπὸ διδασκάλων: Δὲν τὸ κάνει,
ἐπειδὴ προστάζει καμμιὰ πονηρὴ θεότητα, ἀλλὰ διότι συμ-
φέρει ἢ συναλλαγή 'ς τοὺς δασκαλοαναθρεμμένους, πού δι-
οικοῦν τὸν ἀμόρφωτο λαὸ ἐνθ' ἄν.

δασκαλοβρόχι τό, ἐνιαχ.

'Εκ τοῦ οὗς. δάσκαλος καὶ τῆς παραγωγ. καταλ.
-βρόχι, τὴν ὅπ. βλ.

Πλήθος διδασκάλων. Συνών. δασκαλόλογι, δα-
σκαλομάνι.

δασκαλόθρεμμα τό, Δ. Ταγκοπ., Δράματ., 25.

'Εκ τῶν οὗς. δάσκαλος καὶ θρέμμα.

Δασκαλοαναθρεμμένος, τὸ ὅπ. βλ.

δασκαλοκαθέδρα ἡ, Σίφν.—Α. Παπαδιαμ., Πεντάρφ.,
70 Νοσταλγ., 30 Ρόδιν. ἀκρογιάλ., 17 Α. Καρκαβίτσ. εἰς
Ν. 'Εστ. 21 (1937), 341 δασκαλονκαθέδρα "Ηπ. (Κουκούλ.)
σκαλοκαθέδρα "Ηπ. σκαλονκαθέδρα "Ηπ. (Ζαγόρ.)

'Εκ τῶν οὗς. δάσκαλος καὶ καθέδρα. 'Ο τύπ.
σκαλοκαθέδρα ἐξ ἀποβολῆς τῆς συλλαβῆς δα, πι-
θαν. ἐκ παρετυμ. πρὸς τὸ σκαλί καὶ καθέδρα.

'Η ἔδρα τοῦ διδασκάλου ἐνθ' ἄν.: "Ὡς καὶ τ' δασκαλονκα-
θέδρα μᾶς εἶχαν κάψ' τότε οἱ 'Ιταλοί, ὄντας ἔρθαν ἓνα βράδ'
'ς τοῦ χουριὸ καὶ κοιμήθ' καν 'ς τοῦ σκουλεῖο "Ηπ. (Κουκούλ.)
Μπροστά 'ς τὴ δασκαλοκαθέδρα, τοῦ εἶπε, χαϊδεύοντας μιὰ
μακριὰ βέργα ἀπὸ ἀχλαδιὰ Α. Καρκαβίτσ., ἐνθ' ἄν. Τί
δραστήριος (ἐνν. ὁ δάσκαλος)! Τοῦ κλέφταμε τὴ βέργα ἀπὸ
τὸ χέρι, ἐνῶ ἐκοιμᾶτο ἐπάνω 'ς τὴ δασκαλοκαθέδρα Α. Πα-
παδιαμ., Ρόδιν. ἀκρογιάλ., ἐνθ' ἄν.

δασκαλόλογι τό, Λεξ. Περίδ. δασκαλόλοι ἐνιαχ.

'Εκ τοῦ οὗς. δάσκαλος καὶ τῆς παραγωγ. καταλ.
-λόγι. Πβ. παππαδολόγι.

Πλήθος διδασκάλων. Συνών. δασκαλοβρόχι, δα-
σκαλομάνι.

δασκαλομάνι τό, ἐνιαχ. δασκαλουμάν' "Ηπ. (Κου-
κούλ.)

'Εκ τοῦ οὗς. δάσκαλος καὶ τῆς παραγωγ. καταλ.
-μάνι.

